

Διάφορες μορφές συμμετοχής

Η συμμετοχή μπορεί να έχει διάφορες μορφές. Μπορεί να ξεκινήσει στην τάξη ή τη σχολική κοινότητα, και να επεκταθεί στην ευρύτερη κοινωνία, πέρα από το σχολείο:

1. Να ενημερώνεται κάποιος σχετικά με επίκαιρα ερωτήματα και θέματα ηγεσίας
2. Να γράφει σχετικά με επίκαιρα ερωτήματα και θέματα ηγεσίας
3. Να συζητάει σχετικά με επίκαιρα ερωτήματα
4. Να υποστηρίζει συγκεκριμένους σκοπούς μέσα σε μια κοινότητα
5. Να ιδρύσει μια ομάδα πίεσης (ή πολιτικό κόμμα), ή να συμμετέχει σε οργανώσεις βάσης
6. Να συμμετέχει σε συναντήσεις μιας ομάδας πίεσης
7. Να ηγηθεί μιας Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης
8. Να ψηφίζει στις εκλογές
9. Να υποστηρίζει υποψηφίους σε προεκλογικές εκστρατείες
10. Να θέτει υποψηφιότητα στις εκλογές, και να αναλαμβάνει τα καθήκοντά του μετά τις εκλογές
11. Να πληρώνει φόρους
12. Να συμμετέχει σε οργανωμένες ομάδες προώθησης συμφερόντων
13. Να υπηρετεί τη στρατιωτική του θητεία
14. Να χρησιμοποιεί τις νομικές οδούς, π.χ. επαφές με κυβερνητικούς αξιωματούχους, προσφυγή στα δικαστήρια, κ.λπ.

5. Διδακτική προσέγγιση: μαθαίνουμε μέσα από το παράδειγμα

Αυτό το εγχειρίδιο υιοθετεί την κλασσική επαγωγική προσέγγιση της διδασκαλίας μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα. Μέσα από τη μελέτη ή την εμπειρία ενός ή μερικών παραδειγμάτων, οι μαθητές μπορούν να κατανοήσουν μια γενική, αφηρημένη αρχή ή αντίληψη. Αυτό το εγχειρίδιο παρουσιάζει τα τρία βήματα που πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους οι εκπαιδευτικοί όταν διδάσκουν μέσα από παραδείγματα:

1. Την προσεκτική επιλογή ενός ή περισσότερων κατάλληλων παραδειγμάτων, και του καλύτερου μέσου και μεθόδου για την παρουσίασή τους.
2. Τη δημιουργία μιας προσεκτικά καθοδηγούμενης φάσης συζήτησης και αναστοχασμού, κατά τη διάρκεια της οποίας οι μαθητές – χρησιμοποιώντας ένα δεδομένο παράδειγμα - αναπτύσσουν τόσο τις γενικές γνώσεις τους πάνω σε ένα ζήτημα, όσο και τις βασικές του έννοιες. Στη φάση της συζήτησης και του αναστοχασμού, οι μαθητές αναπτύσσουν τη γενική κατανόηση και αντιλαμβάνονται τις βασικές έννοιες που παρουσιάστηκαν στο παράδειγμα.
3. Τη δημιουργία κατάλληλων ευκαιριών για να χρησιμοποιήσουν οι μαθητές τις νεοαποκτηθείσες γνώσεις και κατηγορίες εφαρμόζοντάς τες σε καινούργια πλαίσια (μεταφορά γνώσης).

Για την υποστήριξη του/της εκπαιδευτικού στην εκτέλεση του βήματος 2, χρησιμοποιείται ένας πίνακας σε όλες τις ενότητες. Απευθύνεται στις τρεις διαστάσεις της εκπαίδευσης για τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη και της εκπαίδευσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα που είναι σημαντικές για την ενότητα που περιγράφεται. Προτείνονται βασικές ερωτήσεις για να καθοδηγήσουν τον αναστοχασμό των μαθητών στην τάξη. Αυτή η προσπάθεια αναστοχασμού από τους μαθητές είναι σημαντική, καθώς οι μαθησιακοί στόχοι δεν θα πρέπει να μένουν στο πίσω μέρος του μυαλού των εκπαιδευτικών ή των μαθητών, αλλά πρέπει να εκφράζονται από τους μαθητές με δικά τους λόγια, ως κάτι που έχουν κατανοήσει, βιώσει, εκπαιδευτεί σε αυτό ή επιθυμούν να κάνουν στο μέλλον. Ανταλλάσσοντας τις ιδέες τους στην τάξη, οι μαθητές θα επωφεληθούν ο ένας από τον άλλο, όπως και η κοινότητα της τάξης στο σύνολό της.

Οι μαθησιακές διαδικασίες θα γίνουν πιο ισχυρές και αποτελεσματικές αν οι μαθητές γνωρίζουν γιατί και για ποιον λόγο μαθαίνουν συγκεκριμένες πληροφορίες, έννοιες και κατηγορίες, δεξιότητες ή τρόπους και

αρχές συμπεριφοράς στις δημοκρατικές κοινότητες. Ως εκ τούτου, οι φάσεις συζήτησης και αναστοχασμού δεν θα πρέπει να αντλούν μόνο γενικά συμπεράσματα από συγκεκριμένα παραδείγματα, αλλά να απευθύνονται, επίσης, σε ολόκληρη τη διαδικασία μάθησης. Όσον αφορά στην επικοινωνιακή μάθηση, οι μαθητές θα συνειδητοποιήσουν την προσωπική τους προσέγγιση στη μάθηση γενικότερα, θα ανακαλύψουν τι τύπος μαθητή είναι, και τι συγκεκριμένα πλεονεκτήματα και μαθησιακές ανάγκες έχουν. Η διδασκαλία μέσα στο πνεύμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (‘‘μέσω’’) ενθαρρύνει τους/τις εκπαιδευτικούς να δίνουν στους μαθητές τον χώρο και τον χρόνο να μαθαίνουν ανάλογα με τις ανάγκες τους. Μπορούμε, στη συνέχεια, να αντιλαμβανόμαστε τα μαθησιακά προφίλ μας ως μέρος των ταυτοτήτων μας.

Από τη σκοπιά της δημοκρατικής ηγεσίας, ο/η εκπαιδευτικός δεν θα πρέπει να κρατάει τους μαθησιακούς στόχους στο πίσω μέρος του μυαλού του/της, αλλά να τους μοιράζεται με τους μαθητές, το οποίο με τη σειρά του μετατρέπει τον σχεδιασμό του μαθήματος σε άσκηση για τη δημοκρατική διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Τέλος, αυτή η μορφή μεταγνώσης στις τάξεις των δικαιωμάτων του παιδιού παρέχει ένα μοντέλο για το πώς να διδάσκουμε τους μαθητές να οργανώνουν τις δικές τους διαδικασίες μάθησης. Στις σύγχρονες κοινωνίες, οι διαδικασίες αλλαγής, για παράδειγμα, στην τεχνολογία, την οικονομία, την παγκοσμιοποίηση ή το περιβάλλον γίνονται πιο δυναμικές και πολύπλοκες. Αυτό δημιουργεί νέες προκλήσεις για τις μελλοντικές γενιές – για να επιτύχουν στην εργασία τους και να συμμετέχουν στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, θα πρέπει να εμπλέκονται σε μια διαδικασία δια βίου μάθησης, έχοντας να αντιμετωπίσουν προβλήματα που κανένας δεν μπορεί να προβλέψει σήμερα στο σχολείο. Ως εκ τούτου, οι μαθητές μας χρειάζεται να γίνουν ειδικοί στη συνεργατική μάθηση, την εργασία με project, την αξιολόγηση διαδικασιών και την επίλυση προβλημάτων. Σε αυτό το εγχειρίδιο, προτείνουμε μερικά μικρά βήματα για τα παιδιά, στο ξεκίνημα της ζωής τους ως μαθητές.

6. Εργασιοκεντρική μάθηση: ο νέος ρόλος των εκπαιδευτικών

Οι ενότητες νοούνται σαν μικρά project. Οι μαθητές έρχονται αντιμέτωποι με προβλήματα που είναι τυπικά όταν κάνουμε project, και σχετίζονται με το θέμα, την οργάνωση της δουλειάς, την επικοινωνία, την τήρηση του χρόνου, κ.λπ. Βρίσκοντας τρόπους για το πώς θα εντοπίσουν και θα λύσουν αυτά τα προβλήματα, οι μαθητές αναπτύσσουν ένα ευρύ φάσμα ικανοτήτων (εργασιοκεντρική μάθηση).

Στην Ενότητα 1, ανατίθεται στα παιδιά να δημιουργήσουν ένα λουλούδι που φέρει το όνομα και τη φωτογραφία τους. Επαφίεται σε αυτά, για παράδειγμα, πώς θα σχεδιάσουν το λουλούδι τους, που θα βρουν τα υλικά, πώς θα βρουν μια φωτογραφία τους, πώς θα προγραμματίσουν τον χρόνο τους. Με αυτό τον τρόπο, τα παιδιά θα μάθουν πολλά «κάνοντας τη δουλειά», αλλά ο/η εκπαιδευτικός πρέπει να σκεφτεί προσεχτικά πώς θα πλαισιώσει την εργασία, παίρνοντας αποφάσεις σε ερωτήματα όπως τα παρακάτω: Πόσο χρόνο θα έχουν τα παιδιά; Τι υλικά πρέπει να τους παρέχω; Θα πρέπει να τους προμηθεύσω με ορισμένα έτοιμα μέρη του λουλουδιού; (Βλ. τις παραλλαγές για το project στην Ενότητα 1.)

Αυτό το παράδειγμα δείχνει πως, σε πολύ μικρή ηλικία, τα παιδιά ενθαρρύνονται να αναλαμβάνουν την ευθύνη της δουλειάς τους στην τάξη, μοιραζόμενα, ουσιαστικά, την ευθύνη με τον/την εκπαιδευτικό. Αυτού του είδους η μαθησιακή εμπειρία είναι σημαντική αν οι μαθητές πρόκειται να σχεδιάζουν τη δουλειά τους πιο ανεξάρτητα σε ένα πιο προχωρημένο στάδιο.

Στην εκπαίδευση για τα δικαιώματα του παιδιού, ως μέρος της EDC, ο/η εκπαιδευτικός θα λειτουργεί μέσα σε ένα ευρύτερο φάσμα ρόλων και δραστηριοτήτων. Η διδασκαλία «περί» των δικαιωμάτων του παιδιού αντιστοιχεί στην κλασσική λειτουργία της οδηγίας και της πληροφορίας - από μία εισήγηση, ανάθεση μιας ανάγνωσης, ένα βίντεο κλιπ, κ.λπ. Η διδασκαλία «μέσω» και «για» τα δικαιώματα του παιδιού, από την άλλη πλευρά, απαιτεί από τον/την εκπαιδευτικό να αναστοχάζεται πάνω στη συμπεριφορά και την προσωπικότητα του/της, ως πρότυπο. Τα παιδιά θα αντιληφθούν το μήνυμα ενός ενήλικα ως αξιόπιστο αν υποστηρίζεται από τη συμπεριφορά του, για παράδειγμα, από τον τόνο της φωνής, την κατανόηση, την ανεκτικότητα, τη δικαιοσύνη ή την ενθάρρυνση. Όπως δείχνουν όλες οι ενότητες αυτού του βιβλίου, οι μέθοδοι διδασκαλίας και μάθησης αντιστοιχούν στενά με το θεματικό αντικείμενο. Η προσέγγιση της εργασιοκεντρικής μάθησης απαιτεί προσεχτικό σχεδιασμό και προετοιμασία από τον/την εκπαιδευτικό, ο/η οποίος/α ενδέχεται να φανεί περισσότερο ανενεργός στην

